

2023/2048(INI)

16.11.2023

MNENJE

Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja

za Odbor za regionalni razvoj

o izvajanju strategij teritorialnega razvoja (uredba o skupnih določbah, naslov III, poglavje III) in njegovi uporabi v Teritorialni agendi Evropske unije 2030
(2023/2048(INI))

Pripravljaivec mnenja: Asim Ademov

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja poziva Odbor za regionalni razvoj kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- A. ker člen 174 Pogodbe o delovanju Evropske unije določa, da si mora Unija prizadevati za zmanjšanje neskladja med stopnjami razvitosti različnih regij, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti podeželskim območjem, ki se spoprijemajo z resnimi izzivi demografskega upada in staranja prebivalstva, ki zlasti vplivajo na kmetijsko prebivalstvo EU, pa tudi izzivi opuščanja podeželja ter nedostopnosti ali slabe dostopnosti javne in zasebne infrastrukture in storitev, vključno z visokohitrostnimi širokopasovnimi povezavami, digitalno infrastrukturo, mobilnostjo, zdravstvenimi in socialnimi storitvami ter izobraževanjem in usposabljanjem, ter nizkimi dohodki, manjšimi zaposlitvenimi možnostmi in vse višjimi obratovalnimi stroški kmetij;
- B. ker imajo ženske ključno vlogo pri razvoju podeželja in socialnem tkivu podeželskih območij, ohranjanju in izboljšanju preživetja na podeželju ter krepitvi podeželskih skupnosti in jih je treba obravnavati kot gonilo trajnostnega razvoja; ker se pomemben prispevek žensk k lokalnemu razvoju in razvoju podeželja ne odraža v zadostni meri pri njihovi udeležbi v ustreznih postopkih odločanja, saj so ženske na podeželju pogosto premalo zastopane v organih odločanja;
- C. ker so posledice pandemije covid-19, energetske krize in ruske vojaške agresije proti Ukrajini prispevale k poglobitvi velikih težav pri pravilnem delovanju celotne agroživilske verige, ki je eno glavnih gonil razvoja podeželja; ker naraščajoče cene energije in inflacija v Evropi še posebno prizadenejo podeželska območja, zlasti regije z geografskimi posebnostmi in najbolj oddaljene regije, kjer je najtežje doseči cilje kohezijske politike;
- D. ker digitalni in zeleni prehod, če sta izvedena pravično in nikogar ne zapostavljata, dolgoročno ponujata priložnosti za močnejša, povezana, odporna, inovativna in uspešna podeželska območja; ker je posodobljena digitalna infrastruktura osnovni pogoj za digitalne in pametne rešitve za kmetovanje ter s tem za uspeh zelenega prehoda, pa tudi ključni dejavnik, ki omogoča konkurenčnost malih in srednjih podjetij na podeželju; ker imajo mala in srednja podjetja na podeželju še posebej pomembno vlogo kot delodajalci, spodbujevalci diverzifikacije dohodkov kmetij in kot sponzorji družbenega in kulturnega življenja ter tako prispevajo k večji privlačnosti podeželskih območij za mlade; ker pa ima kljub nedavnemu izboljšanju visokohitrostne širokopasovne povezljivosti le 59 % gospodinjstev v podeželskih regijah dostop do širokopasovnih povezav, v primerjavi s 87 % gospodinjstev v EU;
- E. ker je v Teritorialni agendi Evropske unije 2030 pozvano, naj se okrepi teritorialna razsežnost sektorskih politik na vseh ravneh upravljanja;
- F. ker se zdi, da v regijah in administrativnih enotah, kjer se izvaja pobuda LEADER, obvezna funkcija vodje lokalne akcijske skupine prispeva k izboljšanju uspešnosti in črpanja regionalnih sredstev in razvoja; ker kohezijska politika daje prednost mestnim območjem; ker se poleg tega številne naložbe na podeželskih območjih, ki niso

neposredno povezane s kmetijstvom, kot so gradnja javnih cest, naložbe v kanalizacijske sisteme, vzpostavitev nekmetijskih gospodarskih dejavnosti itd., večinoma financirajo iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, ne pa iz Kohezijskega sklada;

- G. ker bi morala biti podeželska območja privlačna destinacija za poslovanje in imeti ključno vlogo pri zagotavljanju prehranske varnosti EU; ker je cilj dolgoročne vizije podeželskih območij EU¹ izboljšati kakovost življenja na podeželju, doseči uravnotežen teritorialni razvoj in spodbuditi gospodarsko rast na podeželju; ker sta vloga in pomen podeželskih območij pogosto podcenjena, spregledana in nezadostno financirana;
 - H. ker raznolikost podeželskih območij EU zahteva lokalno zasnovane odzive in rešitve, ki ustrezajo specifičnim potrebam in možnostim posameznega območja, in ker bi morale strategije obravnavati podeželska območja v skladu z njihovimi individualnimi značilnostmi in v povezavi z njihovim okoljem, med drugim z uporabo mehanizma za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje;
 - I. ker so podeželske skupnosti izpostavljene večji škodi zaradi podnebnih sprememb, pogostejšim slabim vremenskim razmeram, kot so nevihte, poplave in suše, ter posledicam izgube biotske raznovrstnosti in imajo višje stroške zaradi podnebnega prehoda;
 - J. ker trajnostno upravljanje kmetijstva in gozdarstva, ki vključuje okoljsko, gospodarsko in socialno trajnostnost, zagotavlja dostojna delovna mesta in sredstva za preživetje, ščiti ekološke sisteme in biotsko raznovrstnost ter krepi odpornost na podnebne spremembe in tveganja;
1. želi opomniti, da imajo male, srednje in družinske kmetije posebno vlogo v kmetijskem sistemu EU in so bistvene za zagotavljanje prehranske varnosti in ekosistemskih storitev za evropske državljane; poudarja, da male, srednje in družinske kmetije ter mala in srednja podjetja pozitivno vplivajo na socialno kohezijo na teh območjih, saj zagotavljajo zaposlitvene možnosti in pomagajo ohranjati lokalno prebivalstvo;
 2. poudarja, da sta pravičen in dostojen dohodek ter kakovost življenja za državljane in njihove družine na podeželskih območjih bistvena za zagotavljanje družbenega napredka ter uspešen teritorialni in lokalni razvoj; vztraja, da je treba zlasti mladim delavcem na kmetijah in delavcem migrantom v regijah EU zagotoviti dostojne delovne in življenjske pogoje ter socialno zaščito;
 3. poudarja, da je treba izboljšati skladnost politik in izvajati preverjanje učinkov prihodnjih celostnih pobud EU za teritorialni razvoj ter drugih ustreznih pobud na podeželje, da bi ocenili skladnost in dopolnjevanje politik EU ter njihov morebitni vpliv na podeželska območja, s čimer bi učinkovito preprečili odseljevanje s podeželja in olajšali generacijsko pomladitev, enak dostop do visokokakovostnih osnovnih storitev in ustvarjanje delovnih mest na podeželju; poudarja, da je mehanizem za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje pomemben tudi takrat, ko države članice ocenjujejo učinke predlagane zakonodaje na podeželska območja; poudarja pomen vključevanja

¹ Sporočilo Komisije z dne 30. junija 2021 z naslovom Dolgoročna vizija za podeželska območja EU – do močnejših, povezanih, odpornih in uspešnih podeželskih območij do leta 2040 (COM(2021)0345).

lokalnih in regionalnih organov v opredelitev in izvajanje mehanizmov za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje ter v njihovo upravljanje na evropski in nacionalni ravni, da bi se borili proti družbeni izključenosti, povezani s prometom, povečali ozemeljsko dostopnost teh območij, okrepili čezmejno sodelovanje in sodelovanje med podeželjem in mesti ter izboljšali dostop do širokopasovnega interneta in ustreznih storitev, zlasti zdravstvenih in izobraževalnih, pa tudi diverzificirali podeželska gospodarstva, oživili podeželska območja in povečali njihovo privlačnost ter zagotovili trajnostno prihodnost teh skupnosti;

4. pozdravlja predlog Evropskega ekonomsko-socialnega odbora za spodbujanje vseevropske listine o pravicah in odgovornostih podeželja in mest; je tudi prepričan, da je potrebno več sodelovanja z mestnimi območji, da se zagotovi, da nobeno območje ali državljani ne bo zapostavljen pri pravičnem prehodu na podnebno nevtralno, trajnostno in uspešno Evropsko unijo, pri čemer si je treba prizadevati za zavezanost podeželja in mest k pravičnemu pristopu ter izkazati dodano vrednost sodelovanja med podeželskimi in mestnimi organizacijami;
5. pozdravlja pospešeno digitalno preobrazbo v kmetijskem sektorju in na podeželju; opozarja na izključevanje malih kmetij in najbolj oddaljenih regij iz tega razvoja in poudarja, da je treba sprejeti ukrepe, s katerimi bomo zagotovili, da bo digitalna preobrazba koristila vsem; zlasti ugotavlja, da je treba upravljati tveganja odvisnosti in prezadolženosti malih kmetov;
6. poudarja, da bi morale biti doseganje ciljev kohezijske politike na podeželskih območjih vedno kompromis med okoljskimi, gospodarskimi in socialnimi cilji, ki so bistveni za blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij;
7. ponovno poziva, da je treba dolgoročno vizijo za podeželska območja EU v celoti vključiti v sedanji in prihodnji večletni finančni okvir in skupno kmetijsko politiko (SKP), da bi zagotovili ustrezno financiranje brez poseganja v druga proračunska poglavja SKP in s tem dopolnilno in skladno podporo za podeželska območja na vseh ravneh teritorialnega razvoja; poudarja, da je treba pri razvoju in izvajanju kmetijske politike zagotoviti tesnejše sodelovanje med lokalnimi, nacionalnimi in evropskimi organi, tako da bi upoštevali raznolikost podeželskih območij v Evropi in neskladja med stopnjami njihovega razvoja;
8. poziva k vključitvi ciljev Teritorialne agende 2030 (TA2030) v zakonodajne instrumente in operativne programe skladov kohezijske politike; pozdravlja pilotne ukrepe TA2030, ki so bili razviti, ter države članice in Komisijo poziva, naj še naprej vlagajo v te ukrepe in jih usklajujejo s pobudami, povezanimi s kohezijsko politiko in razvojem podeželja;
9. poudarja, da je treba zagotoviti bolj uravnotežen razvoj regij EU, tako da se bolje porazdelijo sredstva EU, vključno s podporo SKP v državah članicah in med njimi; poudarja, da je nemogoče doseči trajnostni in dolgoročni teritorialni razvoj, če se podpora različnim regijam dodeljuje na podlagi zgodovinskih podatkov;
10. poudarja vlogo, ki jo ima kmetijstvo pri doseganju ciljev Unije na področju prehranske varnosti, trajnostne rasti, socialne vključenosti in boja proti podnebnim spremembam, obenem pa prispeva k diverzifikaciji kmetijske proizvodnje, ohranjanju biotske

raznovernosti in razvoju lokalnih gospodarstev;

11. poziva Komisijo, naj za TA2030 uvede neposredne izvedbene instrumente;
12. poudarja, da ima metoda lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v okviru pobude LEADER² potencial pri vključevanju podeželskih skupnosti v lokalne akcijske skupine za pripravo in izvajanje ciljno usmerjenih strategij lokalnega razvoja ter pri ohranjanju in obnavljanju živahnega in cvetočega lokalnega podeželskega gospodarstva ter da je treba ohraniti zadostno raven financiranja za pobudo LEADER; poziva države članice, naj zmogljivosti te pobude v celoti izkoristijo pri razvoju rešitev za obravnavanje gospodarskih, socialnih in razvojnih izzivov na podeželskih območjih po vseh EU; poziva države članice, naj podprejo metode lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, vključno s pobudo LEADER, in spodbujajo udeležbo v lokalnih akcijskih skupinah ter jim zagotovijo dejansko avtonomijo glede sestave in sprejemanja odločitev; meni, da bi nadaljnji razvoj razvojne metode in orodij za financiranje metode lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, prispeval k močnejšim celostnim strategijam ter bolj trajnostnemu in odpornemu teritorialnemu razvoju; v zvezi s tem poudarja, da je treba pomoč za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, smiselno dodeliti iz vseh ustreznih skladov na ravni EU, podobno kot v Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja;
13. poziva Komisijo, naj rezultate poročila o oceni za leto 2024 za programsko obdobje 2014–2020 ter rezultate in izkušnje z izvajanjem EKSRP LEADER uporabi za podporo programov za obdobje 2021–2027; poziva Komisijo, naj pri pripravi novega programskega obdobja razmisli o možnosti zagotavljanja finančnih sredstev v okviru programa LEADER, s katerimi bi se spodbujala generacijska pomladitev na podeželju;
14. kljub temu poudarja, da bi morala Komisija stalno ocenjevati stroške in koristi pobude LEADER, da bi čim bolj zmanjšala tveganje, povezano z morebitno zlorabo dodeljenih sredstev, hkrati pa zagotovila, da bo program učinkovito olajšal sodelovanje na lokalni ravni ter da bodo upravne zahteve ustrezale velikosti in strukturi lokalne skupnosti, da ne bodo ustvarjale ovir za nove pobude, ki bi se jim bilo mogoče izogniti;
15. poziva Komisijo, naj izboljša tesno sodelovanje in povezano uporabo med instrumenti financiranja EU, kot so kohezijski skladi, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, skupna kmetijska politika in instrument za okrepanje NextGenerationEU, pa tudi z nacionalnimi instrumenti, da bi uresničili strategije lokalnega razvoja ter čim bolj povečali učinek in učinkovitost naložb v razvoj podeželja; poudarja, da je treba olajšati in spodbujati uporabo pristopov, ki se financirajo iz več skladov, da bi podprli izvajanje integriranih projektov za vključujoč in trajnosten razvoj podeželja;
16. poziva države članice, naj učinkovito izkoristijo različne možnosti financiranja, med drugim da bi izboljšale možnosti malih in srednjih podjetij, saj imajo pomembno vlogo pri ustvarjanju delovnih mest na podeželskih območjih, ter poziva Komisijo, naj spremlja in oceni, ali njena podpora dosega podeželska območja in koristi njihovim skupnostim; poziva k razvijanju partnerstev v vseh ekonomskih dejavnostih na podeželju, med podjetji vseh sektorjev, lokalnimi organi, raziskovalci in storitvami, ki temeljijo na inovacijah, izmenjavi znanja ter sodelovanju;

² https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld/leader-toolkit/leaderclld-explained_en.html.

17. ugotavlja, da nestabilnost kmetijskih trgov v EU in po svetu, ki je posledica ruske agresije proti Ukrajini, predstavlja poseben izziv za kohezijsko politiko in evropsko solidarnost, saj destabilizira kmetijski sektor in povečuje tveganje razširjene gospodarske stagflacije, kar bo še povečalo sedanjo vrzel v bogastvu med državami in regijami EU;
18. poudarja vlogo e-storitev, rešitev za mobilne storitve, javno-zasebnih partnerstev, socialnih podjetij, kulturnih in ustvarjalnih panog, dostopnosti izobraževanja in zdravstvenega varstva ter zadrug, ki pomagajo pri zagotavljanju potrebnih storitev za podeželska območja in so ključni dejavnik socialno-ekonomskega razvoja podeželja;
19. opozarja, da je treba v evropskih podeželskih regijah upoštevati tudi razvoj drugih gospodarskih sektorjev, kot sta kmečki ali kulturni turizem, da bi oživili podeželska območja;
20. poziva k izboljšanju cenovno dostopnih storitev javnega prevoza in infrastrukture, kot so železnice, ceste, polnilne in oskrbovalne postaje na podeželskih območjih, da bi podprli rešitve za e-mobilnost ter zmanjšali digitalno in prometno vrzel med mestnimi in podeželskimi območji; zato poudarja, da je nujno treba zagotoviti potrebna finančna sredstva za razvoj in vzdrževanje prometnih povezav, saj bi lahko s tem starejše generacije spodbudili, da bi dlje ostale v kmetijstvu, mlade iz regionalnih središč pa pritegnili k delu na podeželskih območjih;
21. opozarja na stalno nasprotje interesov na nekaterih podeželskih in primestnih območjih med financiranjem kohezijske politike in cilji kmetijske politike ter poziva Komisijo, naj ustrezno in v skladu s Pogodbo razlikuje med financiranjem za podeželska območja v okviru SKP in v okviru kohezijske politike, pri čemer naj upošteva cilje vsake od teh politik, kot so določeni v členih 39 in 174 Pogodbe;
22. poziva k izboljšanju ravni digitalnih veščin ter razpoložljivosti in cenovne dostopnosti ustrezne digitalne infrastrukture, pa tudi zmogljivosti za učinkovito uporabo digitalnih tehnologij, kot so platforme za digitalne storitve na podeželju;
23. poudarja, da so lahko ženske na podeželju akterji sprememb pri doseganju ciljev TA2030, s čimer prispevajo k pravični in zeleni Evropi, ki bo ponujala možnosti za prihodnost, ščitila skupna sredstva preživljanja ter oblikovala družbeni prehod na trajnostno kmetijstvo; poudarja, kako pomembno je ustvariti ugodno okolje za podjetnice na podeželskih območjih, vključno s pravnimi in političnimi vidiki, da bi zagotovili boljši dostop do informacij, znanja in spretnosti ter olajšali dostop do finančnih virov, s tem pa ustvarili več delovnih mest na podeželju; poziva Komisijo in države članice, naj oblikujejo in izvajajo ukrepe za boj proti neenakosti med spoloma; opozarja, da je treba v okviru kohezijske politike za obdobje 2021–2027 enakost in vidik spola vključiti in spodbujati v vseh fazah postopka za pripravo, izvajanje, spremljanje in ocenjevanje kohezijskih programov;
24. je prepričan, da stalno pomanjkanje notranje in zunanje usklajenosti neposrednih plačil v okviru SKP ogroža dolgoročne cilje kohezijske politike, zlasti na najrevnejših in najmanj razvitih območjih;
25. ponavlja, da je treba nujno izboljšati politiko EU v zvezi z blažitvijo podnebnih

sprememb in prilagajanjem nanje, tudi ob upoštevanju vse pogostejših izrednih vremenskih dogodkov v EU v zadnjih nekaj letih in mesecih; v zvezi s tem poudarja, da je treba povečati ambicioznost in število sedanjih in prihodnjih pilotnih projektov v okviru cilja „bolj zelena Evropa“ in njegove prve prednostne naloge „bolj zdravo okolje“;

26. poziva k večjim prizadevanjem, da bi podeželskim prebivalcem omogočili dejavno sodelovanje v postopkih oblikovanja politik in odločanja, pri čemer je treba vključiti širok nabor deležnikov na vseh ravneh upravljanja, da bi razvili prilagojene, lokalne in celostne politične rešitve ter naložbe;
27. ugotavlja, da se vse več ljudi odloča za življenje v mestih in delo na podeželju; poziva Komisijo, naj oblikuje programe, ki bodo upoštevali vsa območja, vključno z metropolitanskimi, mestnimi in funkcionalnimi območji; spodbuja Komisijo, naj pobudo LEADER oblikuje tako, da jo bodo lahko uporabljala majhna mesta;
28. poudarja, da imajo kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo bistveno gospodarsko vlogo; poziva k nadaljnjemu razvoju kratkih dobavnih verig, shem kakovosti, organizacij proizvajalcev in zadrug, ki prispevajo k večji trajnostnosti proizvodnje hrane v Evropi;
29. poudarja, da je generacijska pomladitev ključna za socialno, gospodarsko in okoljsko trajnostnost podeželskih območij in prehransko neodvisnost EU ter za prihodnost kmetijstva, zato mora ostati pomembna prednostna naloga v načrtih in strategijah teritorialnega razvoja; poudarja, da je treba upoštevati potrebe malih in srednjih kmetijskih gospodarstev, zlasti pa se osredotočiti na privabljanje mladih kmetov, preprečevanje opuščanja zemljišč ter omogočanje dostopa do zemljišč in posojil;
30. poudarja pomen načel krožnega gospodarstva in biogospodarstva ter njihove uporabe v kmetijskem sektorju, da bi prispevali k uresničevanju ciljev iz evropskega zelenega dogovora; spodbuja boljše razumevanje in izvajanje načel krožnega gospodarstva ter biogospodarstva v evropskem kmetijskem in živilskem sistemu.

**PRILOGA: SEZNAM SUBJEKTOV ALI OSEB,
OD KATERIH JE PRIPRAVLJAVEC MNENJA PREJEL PRISPEVEK**

Pripravljalec mnenja Asim Ademov v okviru svoje izključne pristojnosti izjavlja, da ni prejel prispevka od nobenega subjekta ali osebe, ki bi ga bilo treba v skladu s členom 8 Priloge I k Poslovniku navesti v tej prilogi.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	16.11.2023
Izid končnega glasovanja	+: 35 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidže Alieva-Veli (Atidzhe Alieva-Veli), Benoît Biteau, Franc Bogovič, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Dacian Cioloș, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Dino Giarrusso, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Juozas Olekas, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Sarah Wiener
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Asim Ademov, Ladislav Ilčić, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dan-Ștefan Motreanu
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Adrian-Dragoș Benea, Lydie Massard, Ville Niinistö

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

35	+
ECR	Mazaly Aguilar, Ladislav Ilčić, Krzysztof Jurgiel, Bert-Jan Ruissen
ID	Gilles Lebreton
NI	Dino Giarrusso
PPE	Asim Ademov, Franc Bogovič, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Dan-Ștefan Motreanu, Anne Sander, Petri Sarvamaa
Renew	Atidže Alieva-Veli (Atidzhe Alieva-Veli), Asger Christensen, Dacian Cioloș, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček
S&D	Clara Aguilera, Adrian-Dragoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Cristina Maestre Martín De Almagro, Juozas Olekas
The Left	Luke Ming Flanagan
Verts/ALE	Benoît Biteau, Martin Häusling, Lydie Massard, Ville Niinistö, Sarah Wiener

0	-

0	0

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani